

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al Asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Director: Constantin Popp.

□□□□□□□□

Redactor: Dr. Mihai Veliciu.

Sumarul:

Banca „Murășiana” Reghin. — Bilanț: „Industria aurului” s. a. Abrud.

Banca „Murășiana” Reghin.

— Aniversarea de 50 de ani de existență. —

La 29 Octomvrie a. c. s'au împlinit exact 50 de ani dela Adunarea Generală de constituire a băncii „Murășiana” din Reghinul săsesc. Acest eveniment a fost serbat, prin o ședință festivă, ținută în aceeași zi în sala de ședință a Primăriei, sub prezidiul dlui I. Popescu, președintele Consiliului de administrație și în prezența unui număr și select public, în majoritate acționari.

Au ținut să ia parte la adunare și autoritățile județene prin dl Prefect, primăria locală printr'un delegat; dl Dr. Dandea, primarul dela Tg. Murăș, asociația noastră „Solidaritatea”, reprezentată prin vicepreședintele ei, dl Constantin Popp; Banca Națională a României prin dl Director Lucian Cioran; Banca „Albina” Sibiu, prin directorul Sucursalei ei din Tg. Murăș, dl Ioan Budiu; Banca Românească din București prin dl Dir. Octavian Fulea, reprezentanți a băncilor minoritare din localitate și alții.

Dl Dr. Ioan Harșia delegatul Consiliului de administrație, deschide ședința cu următoarea cuvântare:

Dlor Acționari,

Consiliul de Administrație a Băncii „Murășiana”, cu toată criza financiară, care bântuie, a cugetat că e cu cale și e dator să de a comemora evenimentul împlinirii de 50 ani a înființării sale și a face o mică repriză asupra trecutului său, a con-

stata situația prezentă și a-și exprima nădejdiile cu privire la viitorul său.

Aproape aceiași bărbați luminați și generoși, cari au întemeiat „Astra” și alte instituțiuni culturale, — au fost și inițiatorii și fondatorii instituțiilor noastre financiare.

Au întemeiat aceste institute din pur idealism, încrezându-se exclusiv în forțele proprii, și ele foarte modeste și încrezându-se îndeosebi în vitalitatea și viitorul neamului lor.

În aceste condițiuni, cu acest scop și de astfel de bărbați, s'a pus în anul 1872 temelile primului nostru institut financiar, „Albina” din Sibiu, pe care nu peste mult l'au urmat în diferite părți ale Ardealului și Banatului, alte instituțiuni similare, între cari unul dintre primii a fost institutul nos. ru „Murășiana”, constituit în ziua de 29 Octomvrie 1885.

Inițiatorii acestui institut au fost, memorandumul Patriciu Barbu avocat, cei doi protopopi din Reghin, Galacteon Sagău și Bazilii Rațiu, avocatul Absolon Todea, proprietarii Eugen Crișan și Ioan Șandor, notarul comunal Iosif Finciu și comerciantul Ioan Marinovicu.

Ședința de constituire a fost prezidată de avocatul Patriciu Barbu, notar fiind Ioan Șandor.

În raportul inițiatorilor se spune; „Ideea înființării unui institut de credit și economii, s'a ventilat la noi încă pe la anul 1881, când se alesese o comisiune pentru compunerea statutelor, fiind însă noi aci în centru foarte pușini, iar cei din jur depărtați unii de alții și ocupați fiecare cu luptele vieții, ideea a rămas moartă până la anul 1885, când o mână de oameni dintre noi, ne-am decis a pune în lucrare ideea aceasta, a-i da trup și a-i însufla viață. Aceasta, Onor. adunare și a'lor acționari, am făcut-o din convingerea că o națiune, care nu se interesează de bunăstarea sa materială și de economia sa națională, nu poate niciodată progresa, ci rămâne sclava acelor, cari îmbrățișază economia națională și toți ramii săi, între cari primul rang îl ocupă băncile sau casele de credit și economii, cari adună la sine capitalele disponibile și le plasează acolo unde lipsa e mai mare

și prin aceasta înaintează și face posibil ajutorul bănesc în toate clasele societății noastre, dar mai cu seamă la poporul nostru care se ocupă exclusiv cu agricultura și economia de vite, și care mai tare simte calamitatea lipsei capitalului.

„Ne-am unit la înființarea institutului nostru din convingerea, că progresarea în cultură a unui popor, este condiționată de bunăstarea lui materială, căci un popor care se poate lăuda cu stare materială bună, acela — având conducători sinceri și raționali — poate face întreprinderi folositoare societății, atât într'u ridicarea culturii lui naționale, cât și întru prosperarea și în folosirea stării lui materiale, pășind repede înainte pe calea civilizației și a progresului; pe când acel popor, la care mijloacele multe-puține ce le are la dispoziție, de abia îi ajung pentru acoperirea lipsurilor și greutăților zilnice, — nearătând interes a păși cu alte popoare pe calea progresului — acela și peste secoli va rămâne tot în întunerecul unde este azi, și unde au fost înainte de aceasta strămoșii lui, — deoarece, precum un individ singuratic — având cât de strălucită stare materială, lipsindu-i spiritul de întreprindere, nu poate progresa și prin urmare nici nu poate fi folositor societății, în a căror sân trăiește, — așa și un popor lipsindu-i acel spirit de întreprindere, nu va putea păși înainte cu alte popoare, ci va rămâne în veci tot pe treapta aceea a neculturai, de unde numai pe calea progresului nu poate păși, ba din contră, indiferentismul lui devine periculos și pentru aceea în a căror societate trăiește, cauzându-le indirect și fără voe greutăți și piedeci la orice întreprinderi folositoare“.

„Unele din acele întreprinderi naționale-economice, cari ajută și condiționează prosperarea națională, precum am zis, mai sus, sunt la tot cazul și institutele de credit sau casele de păstrare, cari în timpul mai recent au luat un avânt îmbucurător și la poporul românesc din statul nostru, unindu-se mare cu mic, bogat și sărac întru realizarea unui scop comun și folositor întregii societăți românești, căci nu avea bietul român alt mijloc de a-și procura și împrumuta banii necesari pentru acoperirea lipsurilor momentane, decât s'au a-și băga capul la vre-o societate străină, unde nu avea cu cine a se înțelege, și până contracta vre-un împrumut, solvia o parte însemnată pe la samsari, sau era avizat la grația uzurarilor — asemenea străini, cari în timpul din urmă s'au sporit și încuibat în așa număr mare în mijlocul poporului românesc, în cât fără de milă îi despoia și de cele mai necesare mijloace de existență, și această împrejurare încă ne-a îndemnat la înființarea institutului nostru“.

Din cuvintele acestea reiasă clar scopul, dorința și voința inițiatorilor, cari atunci erau fără doar și poate reprezentanții bisericești, politici și economici a românilor din părțile acestea.

Statutele însăși în felul următor definesc în art. I. scopul societății: „Sub numele „Mureșiana“ casă de credit și economii, societate pe acțiuni în Reghinul săsesc, se înființează o societate pe acțiuni cu scopul de a desvolta spiritul de economie și de a procura locuitorilor de toate clasele din Reghinul săsesc și finutul lui cu părțile învecinate ale Câmpiei, cu preferință poporului român țaran, creditele de care are trebuință“.

Dar cumcă înființarea băncii noastre de însuși autoritățile tutelare a fost considerat nu numai un act economic-financiar, ci și un act național românesc, reiasă din diferitele adrese a Tribunalului Mureș de pe acele vremuri.

Acest Tribunal în adresa sa Nr. 2247/893 polg. către bancă scrie: „Facem atent Consiliul de administrație, pentru a se conforma, cumcă președintele adunărilor anuale în cuvintele sale de deschidere cu privire la gestiunea societății pe acțiuni să rămâe pe lărâmul comercial prevăzut de legea XXXVII din 1875 și să nu treacă chestiunile de afaceri pe un tărâm politic și național, fiindcă aprobarea proceselor verbale numai având conținutul legal se va putea face“.

După sentința adusă în procesul „Memorandului“ — între condamnații căruia a fost și primul nostru director executiv, regretatul Patriciu Barbu, — Tribunalul a început a exercita din oficiu un control mai sever, socotind banca noastră periculoasă pentru statul maghiar.

În încheierea Nr. 2040/894 din 23 Martie 1894, după ce face mai multe observări asupra tendințelor băncii, spune: „În legătură cu aceste, Tribunalul a avut motive, ca în interesul ordinii publice și în interesul publicului față de activitatea societății pe acțiuni, să-și exercite mai sever dreptul și datoria de control din oficiu“.

Iată dar, domnilor cum am fost noi judecați sub fostul imperiu.

Și din punctul lor de vedere, cu drept cuvânt, pentru că dacă cronicarul Anonymus în cronică sa scrie „valahii par a lupta mai mult pentru limbă, decât pentru viață“, și noi ne putem mândri, că scopul acestei bănci n'a fost întru-atâta cultivarea intereselor private al acționarilor sau Consiliului de Administrație, ci au avut în vedere mai mult întărirea culturală și națională a poporului român din acest județ.

Cât a contribuit institutul nostru la atingerea scopului propus să ne-o spună țărani români, cari cu ajutorul banilor acestei instituții au cumpărat moșii, să ne spună bisericeștii și școalele românești, cari s'au înfruptat de ajutoarele băncii „Mureșiana“, să ne-o spună toate altele instituțiuni românești din jurul acesta, cari niciuna n'a fost lipsită de ajutorul institutului nostru, — în cadrele posibilităților sale.

Din cifra cotelor culturale și filantropice a băncilor românești din Ardeal în suma de Lei 208.266.703, noi „Murășiana“ ne putem mândri a fi contribuit cu suma de 1.421.679 — Lei, precum reiasă din bilanțele noastre anuale.

Cu suma aceasta am contribuit noi la propășirea și întărirea culturii și Bisericii românești.

Nu putem apoi trece cu vederea, faptul, că precum au făcut toate băncile românești din Ardeal în anul 1918/19, noi am fost aceia, cari am finanțat gârziile românești din jurul acesta, fiind astfel susținătorii ordinii, în vremuri extrem de turburi și fiind considerați cu drept cuvânt avangarda armatei române care întinsese imperiul român și pe plaiurile noastre.

Iată dl'or ce scop au avut în vedere întemeietorii acestei bănci, atunci când acum 50 ani, au în-

temeiat acest institut, iată rostul nostru, trecutul nostru, viața noastră de până acum.

Care ni-e prezentul se pune întrebarea?

Prezentul? De ce am tăgădăui, că prezentul, îl judecăm că e sumbru, întunecat, plin de îngrijorări, cum e situația actuală a tuturor băncilor românești din Ardeal.

Instituțiile. cari în vremuri de restriște, de stăpâniri străine, în contra tuturor normelor unui rezon de stat, — au fost date pradă străinismului și par a fi meșteșuguri peirei, sunt aproape o ruină și sunt aduse în această stare de așa numiții bărbați de stat români, — la orice caz inconștienți — făcând loc prin legiferările lor păcătoase capitalului străin, care ne sugrumă, ne umilește, ne aservește în țara noastră.

Așa încât astăzi om serios, cunoscător a relațiilor noastre, nici nu mai amintește, că ar fi credit pentru poporul român în partea aceasta a țării românești.

Iar elementele crescute anume, — și crescute și acestea în bună parte cu banii băncilor noastre, — pentru a fi apte de a conduce instituțiile noastre financiare și viața noastră economică, cum cer vremurile, — sunt aruncate în mizerie, pradă desnădejzii, șomeri fără nici o perspectivă de mai bine.

Poetul suferințelor noastre în timpul războiului mondial, văzând cum sunt trimise regimentele românești pentru a fi ucise în apărarea pajurei cu două capete și cum România — Regatul vechi — neutră întârzie a trage sabia, pentru eliberarea noastră, într'un moment de disperare strigă „Ardealul n'are Dumnezeu“. — Nu cred, că cârmuitorii noștri vor fi atât de neprevăzători, ca să smulgă încă odată din pieptul și inima noastră acest strigăt de disperare.

Așa judecăm prezentul.

Iar viitorul? Unii poate ar zice, de ce mai vorbim de viitor, când este atât de evident, că o rețea necunoscută, țesută de finanța străină și susținută de inconștiența multora dintre noi, și-a închis mrejele asupra vieții noastre economice, din care nu mai este scăpare, — deci resignare, resignare.

Eu din parte-mi nu pot fi atât de pesimist. Nu, pentru că cred cumcă țara aceasta în formația ei actuală, în formația ei de stat național român, e menită să trăiască până la capătul vremurilor și ca să trăiască, trebuie să aibă politica sa economică și financiară izvorâtă din interesele ei etnice și menită a sprijini și promova aceste interese. Trebuie ca politica economică și financiară a țării să fie condusă de acele principii și tendințe, de cari au fost conduși întemeietorii acestei bănci și întemeietorii tuturor băncilor din Ardeal.

Zicala, că banul n'are miros, — non olet, — este și ea o minciună convențională, inventată de puterile, cari vreau distrugerea frumuseților, cari stau la temelie fiecărei națiuni și cari puteri se pot caracteriza prin cuvintele marelui Goethe: „Ich bin ein Teil von jener Kraft, die stets das Böse will“.

Nu pot vedea viitorul băncilor din Ardeal în colori chiar așa negre, pentru că partea covârșitoare a băncilor, cari vreau să ne ia locurile, nu pot fi considerate de românești, — căci cuvântul românesc încă nu e simțire românească și mulți dintre cei îmbrăcați în mantaua patriotică, sunt departe de a fi patrioți.

Problema creditului românesc din Ardeal este o problemă națională și economică de ordin superior.

Chiar de aceia cred, că acest ordin superior de stat ne impune nouă și le impune cârmuitorilor de totdeauna a acestui stat român, ca pe temelii aflate bune, solide, în decursul deceniilor — să reclădim noi și mândrele palate ale finanțelor României Mari în părțile ardelene ale țării.

Urmează la cuvânt directorul Gheorghe Maior, care face o dare de seamă despre activitatea băncii în curs de 50 ani, ce publicăm în altă parte a revistei.

După interesanta expunere a dării de seamă asupra activității de 50 ani a băncii, a luat cuvântul dl prefect al județului Francisc Porubski, care mănecând dela rezultatele auzite din vorbirile anterioare, aduce călduroase elogii băncii Mureșana pentru opera economică, culturală și națională dezvoltată despre binele elementului românesc din acest ținut, ajungând la convingerea că o astfel de instituție, chiar și victimă a crizei economice, nu poate fi lăsată în voia sorții, ci trebuie stimulată și sprijinită în scopul de a-și putea continua misiunea pentru care a fost creată.

O asigură de tot sprijinul său, promițând că alături de banca Mureșana vor fi toți factorii competenți din județ.

Dl avocat Dr. Pompei Pitea, în numele primăriei orașului Reghin, aduce prin glasul său, nu numai expresiunea sentimentului de grațitudine institutului Mureșana, ci și pe acela de admirație factorului economic înjghebat de un jumătate de veac, pe care s'a rezimat rezistența națională al elementului românesc din acest ținut pe vremea de asuprire a unei stăpâniri străine de neam. Ilustrează cuvintele economistului ungar Fenyvesy Soma dintr'un articol al lui când în anul 1912 osândește politica băncilor maghiare și vorbind despre băncile românești, a spus: „Cu totul altcum lucrează băncile românești, cari nu urmăresc scopuri de câștig, ci sunt sprijinitoare puternice, luptătoare însufleșite și desinteresate ale progresului economic-cultural al poporului lor propriu“.

Cel mai elocvent elogiu, ce se poate aduce unei bănci românești din categoria cărora face parte și Banca Mureșana.

Asemenea instituții de credit și-au dovedit utilitatea existenței și deci nimeni nu are dreptul să le distrugă în România Mare.

În numele întregii populații din oraș promite să formeze un zid puternic în jurul băncii Mureșana și împreună cu ea să desfășoare steagul pentru salvarea și învierea creditului românesc din Ardeal.

Dl director Lucian Cloranu, în calitate de delegat al primului institut de credit al țării, după ce face o reprivire generală asupra evenimentelor economice succedate în ultimii ani de criză generală, se ocupă cu situația ce li s'a creiat băncilor românești din țară prin legile excepționale și apoi privind activitatea de 5 decenii a băncii Mureșiana, constată cu bucurie, că acest institut a știut să-și dea oamenii de conducere la înălțimea chemării lor, cari au purtat cu cinste și demnitate drapelul primit dela înaintașii lor, știind să păstreze și să sporească patrimoniul băncii.

Arată că această instituție e singura bancă românească locală capabilă de rezistență în circumscripția a trei-patru județe încunjurătoare și deci rolul ei nu s'a încheiat, și deci trebuie să supraviețuiască. Face apel la depunători, acționari, autorități și la toți cari au conștiința trează românească, să se strângă cu aceiași încredere în jurul acestei bănci, pe care i-a acordat-o și primul institut de credit al țării, ca să se poată menține în această regiune.

În numele „Solidarității“, a asociației noastre dl vicepreședinte Constantin Popp, a adresat asistenței și Consiliului de administrație următoarele cuvinte :

„Solidaritatea“, asociația băncilor românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, pe care o reprezintă și în numele căreia am onoare să vă vorbesc, a primit și urmat cu plăcere, invitația, ce i s'a adresat, să ia parte la aniversarea de azi, de $\frac{1}{2}$ veac de existență a băncii „Mureșiana“.

Legăturile „Solidarității“ cu banca, ce-și are azi aniversarea sunt vechi. Ele datează dela primele începuturi ale asociației noastre, de acum aproape 4 decenii.

Iar eu personal am fost în situație să urmăresc activitatea și trecutul „Mureșenei“, de peste 40 de ani.

Vrednicii fondatori și conducători, de pe vremuri, ai acestei bănci, în frunte cu fericitul Dr. Patriciu Barbu și mai târziu fericitul Iosif Popescu, au fost printre primii, cari au urmat cu înaltă înțelegere și cu entuziasm, glasul de chemare, pornit dela Sibiu, dela Banca „Albina“, pentru organizarea băncilor românești ardeleni, mai întâiu într'o asociație ocazională (Conferența Băncilor Române sub conducerea Delegațiunii Băncilor Românești 1898 și 1901) și mai pe urmă, la 1907, în asociația noastră de acum „Solidaritatea“.

Dr. P. Barbu a luat parte activă la conferențele pregătitoare ale „Solidarității“ de mai târziu, ținute la 1898 și 1901, în aceasta din urmă figurând și ca membru a unei comisii.

Iar la adunarea de constituire a „Solidarității“ în anul 1907 a reprezentat „Mureșiana“ fericitul Iosif Popescu, urmașul lui Dr. Barbu, în postul de director.

Mănunchiul de buni și entusiaști români, grupați în jurul fruntașului între fruntași Dr. Patriciu Barbu, au înțeles la timp glasul, comandamentul vremii, când îmbunătățirea situației precare politice, culturale, economice și sociale a poporului nostru din Ardeal, de pe vremurile de acum $\frac{1}{2}$ veac, datorită sistemului de opre-

siune practică de guvernării noștri de atunci, au găsit-o ameliorabilă, numai prin noi înși-ne, prin concentrarea mult-puținelor noastre forțe materiale, de cari dispuneam și — urmând exemplul și îndrumările încurajatoare primite dela mama băncilor noastre ardeleni, dela Banca „Albina“, Sibiu, — au pus temelie băncii „Mureșiana“.

Au creiat cu aceasta exact 20 de ani, în urma compatrioților Sași, mai norocoși și mai favorizați de împrejurări, primul așezământ financiar economic românesc și un puternic bastion de rezistență națională, în această regiune binecuvântată a Murășului superior și a mănoasei Câmpii a Ardealului, din vecinătatea ei apropiată. Un așezământ lipsa căruia era de mult și intensiv simțită, și a căruia activitate a fost din cele mai salutare, poporațiunea românească din aceste regiuni, fiind pusă pân' atunci, aproape exclusiv, la discreditația băncilor minoritare locale, în plină prosperare.

Nu este aici nici locul și nici timpul ca să relevez multiplele binefaceri, de ordin moral, economic și cultural, ce au rezultat pentru poporul nostru din fericita și încă la timp oportun efectuată înjghebare și punere în funcțiune a „Murășenei“.

Cu acest institut s'a fixat în acest important centru agricol, comercial și în general economic și în regiunea dominată de el, un regulator cinstit a relațiilor de credit și a dobânzilor; s'a pus zăgaz puternic cămătăriei, de multeori, neomenoase, practică pân' atunci fără milă și pe o scară întinsă și s'a dat gospodariilor români harnici și vrednici puțința să beneficieze de credite convenabile, în condiții omenești.

Suma creditelor ce au fost puse în circulație de „Mureșiana“, în cursul existenței sale de jumătate veac, însumează impunătoarea cifră de Lei 700 milioane, 90—97% credite agricole.

Nimic nu invederează mai pregnant importanța și rolul „Mureșenei“ în cursul existenței sale semicentenare pentru viața economică a poporului nostru din acest colț de țară, decât cifra de mai sus, reținută din Darea de seamă a Consiliului de administrație.

Dacă vom mai releva și adauga și faptul, că din beneficiile nete și brute a „Mureșenei“, s'au distribuit în trecutul său de $\frac{1}{2}$ veac pentru scopuri pur culturale și filantropice românești: ajutoare pentru biserici, școale, burse pentru studenți, pentru scopurile societății noastre culturale „Astra“, etc. etc., nu mai puțin decât Lei $1\frac{1}{2}$ milioane, icoana acestei bănci și a felului cum ea a înțeles și și-a împlinit menirea, este aproape completă.

A urmat astfel și „Mureșiana“ sănătoasa tradiție încetățenită în cursul vremurilor la băncile românești ardeleni, de muncă cinstită și românească, pentru care ele s'au făcut vrednice de o soartă mai bună, decât aceea, pe care i le-au hărăzit legiurile ultimilor ani.

Menținerea și ajutorarea băncilor noastre, aceste bastioane și cetățui de neînvinși ale naționalismului nostru integral, înlăuntrul cărora s'a plămădit și călit, puterea de rezistență a poporului nostru în contra tuturor primejdiilor, ce-i amenințau ființa etnică, o spunem și aici, și o vom spune totdeauna, este o înaltă datorie a tuturor factorilor răspunzători de soarta, de viitorul poporului românesc din Ardeal; este de dreptul un comandament de Stat.

„Solidaritatea“ aducând omagiul său de recunoștință memoriei vrednicilor fondatori și conducători

ai „Mureșianei” dispăruți dintre noi și feliicitările sale actualilor conducători cu prilejul aniversării de azi, urează „Mureșianei” ceea ce cu drept merită după o activitate cinstită și rodnică de $\frac{1}{2}$ veac, să învingă complet dificultățile prin cari a trecut în anii ultimi. Să se consolideze complet și să aibă și pentru viitor parte de norocul unor conducători cu înaltul prestigiu moral și pricepători, cum a avut în trecut și cum are în prezent, ca să poată continua și desăvârși cu deplin succes opera sa constructivă din trecut — spre binele și salutea poporului nostru din această frumoasă regiune și prin el a însăși patriei noastre”.

Dl. director Ioan Budtu, ca reprezentant al Băncii Albina din Sibiu amintește faptul, că dela anul 1872 și până la 1885, când a fost întemeiată Banca Mureșana s'au scurs 13 ani, denotă că poporul român greu asuprit, lăsat numai la puterile proprii, anevoite și-a putut înjgheba capitalul necesar la întemeierea institutelor sale economice. Faptul că Banca Mureșana ocupă locul al patrulea în ordinea cronologică a întemeierii lor, ne invederează că s'au găsit bărbați înțelepți în acest colț românesc de țară, în frunte cu memorandumistul Patriciu Barbu, Dr. Todea și alții, cari au pus umăr la umăr și au dat ființă acestui așezământ economic, care astăzi jubilează 50 ani de existență.

Prezintă călduroase urări de bine și progres pentru viitor băncii Mureșana în numele băncii Albina din Sibiu.

Dl. Dr. Emil Dandea, ca reprezentant al băncii Toplițana din Toplița, precum și în numele băncilor românești din județ, înființate după unire, arată că aceste instituții, deși mai tinere au primit întotdeauna conduita instituțiilor mai bătrâne, cum este Mureșiana. Nu s'au gândit nici când să facă concurență acestei bănci, ci au căutat buna armonie și legăturile cele mai sincere în toate vremurile. În numele acestor instituții aduce cele mai călduroase elogii băncii Mureșana, urându-i progres și prosperare.

Dl. director A. Plesch, ca reprezentant al băncilor săsești din Reghin și dl. director N. Mitschinger în numele băncilor ungurești din Reghin tălmăcesc salutul acestora.

După cuvântările omagiale, dl. director Ioan Varga propune și adunarea festivă aprobată în unanimitate expedierea unor telegrame de omagiu M. Sale Regelui, d-lui Prim-ministru al țării, d-lui Guvernator al Băncii Naționale a României și d-lui Stelian Popescu, președintele ligii antirevizioniste.

La urmă dl. Ioan B. Popescu ridică ședința mulțumind tuturor, cari au onorat cu prezența lor această festivitate cu prilejul aniversării lor 50 ani de existență a băncii Mureșana.

După adunarea generală a urmat o masă festivă pentru invitați, cu care s'a terminat această înălțătoare aniversare, trezind în toți cei de față speranțe de mai bine pentru viitorul băncilor românești ardeleni, cu un trecut așa de vechi și de glorios.

Darea de seamă

despre activitatea de 50 ani a Băncii „Mureșiana” institut de credit și economii s. a. Reghin, către adunarea jubilară convocată pentru 29 Octomvrie 1935.

Onorată asistență I

Astăzi în 29 Octomvrie 1935, banca „Mureșiana” sărbătorește împlinirea alor 50 ani, de când, la inițiativa inimosului și marelui român naționalist și memorandumist Patriciu Barbu, a luat ființă această instituție românească, continuându-se în școala confesională română unită din Reghin.

Fără a exagera, această zi reprezintă o dată importantă în istoria dezvoltării vieții economice românești din acest ținut, cu atât mai vârtos că este prima înjghebare românească de această natură, nu numai în acest județ, ci în întreaga regiune a Mureșului superior și a câmpiei ardeleni până la mari depărțări. Este apoi una din primele bănci românești, care a fost constituită la îndemnul și în urma propagandei făcute de prima instituție financiară românească din Ardeal, Banca „Albina” din Sibiu. O jumătate de secol de viață pentru o bancă românească în acest ținut, este de bună seamă un eveniment important din punct de vedere economic și financiar românesc și deci se cade, ca din acest prilej, să facem o privire retrospectivă asupra drumului parcurs, făcând o verificare a activității desfășurate și arătând în linii generale rezultatele obținute.

În cadrul acestei expuneri ne vom mărgini a aminti părțile esențiale din felul cum a evoluat Banca Mureșiana, cari au fost mijloacele ce i-au stat la dispoziție, cum a înțeles să-și îndeplinească misiunea pentru care a fost creată, ce rezultate a obținut și în fine intrând în a doua jumătate de secol, cu ce program de lucru se va prezenta pentru viitor.

Evoluarea capitalului societar.

După cum reiasă din actul de fondare, dresat în adunarea generală, ținută la 29 Octomvrie 1885, Banca „Mureșiana” se constituie cu un capital de 20.000 — Florini, împărțit în 400 acțiuni, având fiecare o valoare nominală de 50 — Fl. care la aceia dată a fost complet semnat și în mare parte și vărsat.

Primii acționari și fondatori au fost: Patriciu Barbu, avocat, inițiatorul și prim fondatorul băncii; Baziliu Rafiu, fost protopop unit al Reghinului, mai târziu rectorul academiei teologice din Blaj; Dr. Absolon Todea, avocat, Reghin; Ioan Marinoviciu, comerciant, Reghin; Ioan Siandor, mare proprietar în Petriș; Eugen Crișanu, mare proprietar în Reghin; Leon Lupu, preot în Hodac; Iosif Fincu, fost notar în

Deda; Teodor Hărșianu, agricultor în Chihor; Gheorghe Maior, fost învățător în Reghin; Alexandru Târnavean, fost protopop în Pogăciaua; Baziliu Mera, fost notar și proprietar în Habic; Petru Precup, fost preot în Solovestru; Pantilimon Dunca, consilier în Sibiu; Gheorghe Duma, fost notar în Săcal; Petru Ciobotar, preot pensionar în Reghin-sat, precum și mai mulți preoți, învățători și țărani români din jurul Reghinului.

Abea la doi ani după a doua emisiune, s'a simțit necesitatea urcării din nou a capitalului cu încă 20.000.— Fl., iar sub presiunea împrejurărilor tot mai favorabile pentru existența institutului, conducerea băncii a majorat capitalul societar la 100.000.— Fl. în anul 1896. Urmează apoi câțiva ani — dintre cari unii de criză generală pe toată țara, — în care timp capitalul societar a rămas la suma transformată în coroane de 200.000.— Cor. ung., până în anul 1910, când a fost din nou majorat cu 40.000.— Cor. rămânând în această formă până în anul după unirea Ardealului cu țara mamă.

După cum se știe, Banca „Albina“ din Sibiu a fost mama institutelor financiare românești din Ardeal, care pretutindeni a stat în ajutorul băncilor înființate dela 1884 încoace astfel încă între primii acționari ai Băncii „Mureșiana“ o aflăm pe aceasta, precum și pe destoinicul ei director Partenie Cosma. Un alt acționar important este mult stimatul om al acelor vremuri, Dr. Ioan Mihu, care în acelaș an, când a luat ființă banca noastră, a pus bazele unui mare institut bancar românesc, Banca „Ardeleană“ din Orăștie.

Șirul persoanelor cu o mare trecere în acele timpuri cari s'au cointerestat ca acționari la instituția noastră, îl continuăm amintind între alții pe marele economist și vestit profesor al școlii superioare de comerț din Brașov, Ioan Socaciu; Cimponeriu Athanasie, judecător la Curtea de Apel din Budapesta; Dunca Paul, consilier în Sibiu, Demian Simion, avocat Brașov, Hania Ioan, directorul seminarului ortodox din Sibiu; Man Gavril, avocat Bistrița; Frații Mazuchi din Alba-Iulia; Oncioiu Iosif, prim-contabilul băncii „Albina“ Brașov; Suci Aurel, profesor Craiova; Gheorghe Țăran, inspector postal în Budapesta și alți mulți intelectuali din toate ținuturile ardelene.

Deci marele interes ce-l purtau intelectualii români pentru institutele bancare românești, înființate pe întreg teritoriul Ardealului, se evidențiază prin însăși faptul de a-i vedea cointeresați la aproape toate aceste bănci. Aproape aceleași nume le vom afla ca acționari atât la noi, cât și la toate institutele bancare înființate în anii 1884—1900.

În anii imediat după Unire capitalul societar se majorează la suma de Lei 500.000.—, cointeressând aproape întreaga intelectualitate românească din Reghin și în parte din jur, la singurul institut bancar românesc din aceste ținuturi.

Împrejurările prielnice, precum și interesul românismului din Valea Mureșului și Gurghiului, de a concentra capitalul românesc în jurul unei singure instituțiuni bancare, silește conducerea tinerei, dar solidei Bănci Riureana din Gurghiu, înființată în anul 1911, să fuzioneze cu Banca „Mureșiana“.

Prin această fuziune Banca „Mureșiana“, pe lângă faptul preluării capitalului societar de Lei 38.000.— și al Activelor și Pasivelor institutului „Riureana“, adună în jurul său pe fondatorii acestei instituții în frunte cu

domnit Dr. Ioan Harșia, Ioan Popp din Cașva, cari mai târziu devin cei mai mari acționari.

În scurt timp după această majorare de capital, conducerea băncii, pentru a fi de acord cu noile împrejurări și a corespunde necesităților, se vede nevoită a urca din nou capitalul societar. De astădată însă mijloacele acționarilor vechi, precum și a noilor acționari intrați după unire, nu puteau face față cerințelor vremurilor și astfel s'a recurs la câștigarea de noi puteri și noi capitaluri. Între aceasta trebuie să amintim în primul rând Banca Românească din București, care între timp devine cel mai mare creditor al Băncii noastre.

Prin intrarea Băncii Românești ca acționară, banca noastră începe a progresa an de an, ceea ce vom arăta mai târziu la capitolul angajamentelor.

Urcările de capital se prezintă astfel :

în anul 1923/1924	la	Lei	1,100.000.—
„ „ 1926	„	„	2,000.000.—
„ „ 1927	„	„	3,000.000.— și
„ „ 1928	„	„	5,000.000.—

Fonduri de rezervă.

Conducerea băncii a fost preocupată dela început și în tot cursul celor 50 ani de existență ca fondul statutar de rezervă să fie dotat nu numai cu cotele prevăzute de statute și cu venitele amintite, ci și cu importante sume din beneficiul anilor, peste cota statutară. Aceste dotări suplimentare de cele mai multeori întreceau binișor cotele statutare.

Fondul de rezervă s'a creat încă în primul an de gestiune cu suma de 130.— Florini, cari apoi an de an se mărește cu câte 2—3.000.— Florini, ajungând în anul 1898, adecă după 12 ani de existență, la suma de 16.794 Florini. De aci încolo sub era coroarelor ungare fondul de rezervă în cifre se prezintă astfel :

In 1900	Coroane	41.197.35
„ 1905	„	63.790.—
„ 1910	„	105.085.94
„ 1915	„	174.214.89, ajungând
„ 1919	la	207.000.—, adică aproape

cât capitalul societar.

Sub imperiu român, în urma mijloacelor tot mai importante ce le avea banca la dispoziție, beneficiile s'au majorat an de an și deci și dotarea Fondului de rezervă s'a făcut în raport cu aceasta.

Iată câteva cifre despre urcarea fondurilor de rezervă în acești ani :

In anul 1920	Lei	176.952.66
„ „ 1922	„	200.000.—
„ „ 1925	„	465.060.—
„ „ 1927	„	1,051.579.—
„ „ 1929	„	1,665.981.—
„ „ 1931	„	2,390.715.—
„ „ 1933	„	2,488.198.—

Cifrele acestea sunt o dovadă eclatantă și netăgăduită că s'a procedat de către conducerea băncii cu toată seriozitatea pentru strângerea banilor albi

pentru zile negre, cari și-au și făcut apariția prin leșterarea conversiunii, când aceste fonduri au fost întrebuințate aproape în întregime pentru acoperirea pierderilor provenite din aplicarea menționatei legi.

Astăzi, după ce toate pierderile au fost operate în Bilanțul anului trecut, Fondul de rezervă se prezintă cu un sold de Lei 346.000.—

Angajamente.

Principalele mijloace de aprovizionare încă dela înființare au fost depunerile spre fructificare.

Primul Consiliu de administrație și toate cele cari i-au urmat, s'au ocupat în mod serios și cu un deosebit interes, ca micile economii ale țărânilor române, ale intelectualilor și ale diferitelor instituțiuni bisericesti și culturale, să se concentreze la banca „Mureșiana“.

În privința aceasta procesele verbale, atât ale adunărilor generale, cât și ale Consiliului de administrație, fac foarte des amintire în cursul celor 50 ani despre modul cum s'a procedat față de deponenți. Ținem să amintim în mod special că Banca a avut o grijă deosebită față de biserici, școli și instituții culturale, cărora totdeauna a înțeles să le bonifice o dobândă mai mare decât celorlalți deponenți, în vederea scopului ce-l urmăreau.

Dobânzile plătite după depuneri au fost cele obișnuite amăsurat timpurilor, excepție făcând numai față de deponenții mai mari, cari își aveau depunerile pentru un timp mai îndelungat — de regulă pe mai mulți ani — dar și în aceste cazuri procentul acordat în plus nu întrecea de 1% față de celelalte depuneri.

Increderea de care s'a bucurat banca în cursul anilor, se evidențiază din însuși faptul cum s'au mărit depunerile an de an, chiar din primul an de existență și până în anii grei de criză 1931 și următorii, când bineînțeles aceste operațiuni au fost aproape inexistente, din cauza legilor excepționale cunoscute de toată lumea.

Vom aminti deci din 5 în 5 ani cum au crescut depunerile spre fructificare în cursul celor 50 ani:

Primul bilanț încheiat arată un sold la acest cont de		Florini	15.837.61
anul 1890	„		27.945.79
„ 1895	„		77.268.24
„ 1900	Coroane		112.562.21
„ 1905	„		621.920.29
„ 1910	„		1.778.419.20
„ 1915	„		1.834.094.—
„ 1918	„		2.898.763.—

După unire depunerile se prezintă astfel:

anul 1920	Lei	1,837.830.55
„ 1925	„	4,617.653.50
„ 1930	„	13,250.416.—

Anul 1931, se prezintă deja cu un stoc de depuneri foarte redus, parte din cauza evenimentelor în curs, parte din cauza retragerii unor depuneri mai mari, cari au fost întrebuințate pentru edificarea unor biserici și școli din Reghin și jur. Soldul depunerilor în acest an este de Lei 9,294.323.—, scăzând cu

sfârșitul anului 1933 la Lei 8,368.462.—, iar cu sfârșitul anului 1934, după ce s'a aplicat reducerea de 60% conform acordului amiabil încheiat în senzul legii conversiunii, acestea au fost înregistrate cu suma de Lei 3,445.543.—

Al doilea mijloc principal de aprovizionare a fost creditul de care a beneficiat banca Mureșiana la diversele bănci mari.

Aici în primul rând trebuie să amintim Banca „Albina“ din Sibiu, sub orotirea căreia a luat ființă banca noastră. Încă în primul an de activitate 1886 aflăm în registre primul credit de reescont în suma de 8.000.— Floreni, care an de an se mărește.

Și acum câteva cifre despre creditele de reescont, lombard și în cont curent:

In anul 1890	Floreni	10.000.—
„ „ 1895	„	39.362.—
„ „ 1900	Coroane	101.939.—
„ „ 1905 scade la	„	24.000.—
„ „ 1910	„	85.800.—
„ „ 1914 se urcă la	„	530.806.—

pentruca în cursul anilor de războiu să scadă la Lei 14.250.—

După unire situația creditelor se schimbă radical. Pe lângă ajutorul constant al Băncii „Albina“, conducerea băncii caută să se adapteze noulor situațiuni create și astfel încearcă ajutorul băncilor mari din București, pe care îl și obține în primul rând pe cel al Băncii Românești din București și ceva mai târziu adică în 1923 pe cel al institutului nostru de emisiune.

Creditele importante puse la dispoziție de aceste mari instituțiuni, au avut drept rezultat o dezvoltare rapidă și o consolidare vizibilă a Băncii „Mureșiana“.

Dealtfel cifrele vorbesc destul de clar cum au evoluat angajamentele noastre:

In anul 1920	Lei	1,786.241.—
„ „ 1926	„	2,856.480.—
„ „ 1929	„	9,783.200.—

pentruca în anul următor, să se ridice brusc la suma de Lei 19,895.331.— ceiace se explică parte prin majorarea creditelor obținute, parte prin creditele importante preluate prin fuziunea Băncii Comerciale și Industriale din Valea Târnavei, cu sediul în Dicioșanmărtin.

În plină criză al anului 1932, bilanțul nostru arată importanța sumă de Lei 21,852.477.— la angajamente.

Precum cu orice ocaziune, așa și de astădată nu putem trece cu vederea marile servicii ce ni le-au adus băncile noastre creditoare după războiu și ținem să ne exprimăm profundul nostru sentiment de mulțumită față de conducătorii acestor instituțiuni și în special față de Banca Națională a României și inimosul său director dl Lucian Cioranu dela sucursala Tg. Mureș care ne-a fost de un neprețuit folos în anii grei de criză.

Afară de angajamentele amintite mai sus banca „Mureșiana“ a mai avut și are angajamente în diversele conturi creditoare în sume mai mici, cari în ultimii ani oscilau între Lei 300.000.— și Lei 500.000.—

Plasamente.

Intrând în cercetarea activității productive a Băncii „Mureșiana“, trebuie să constatăm dela început, că a fost dat acestui institut financiar să-și îndeplinească misiunea în acele ținuturi, exact în condițiile cum și-au îndeplinit această misiune toate băncile românești din Ardeal, în frunte cu Banca „Albina“ din Sibiu.

Istoria băncilor românești de dată atât de recentă, despre care s'a făcut amintire în ultimii 2—3 ani, în aproape întreaga presă românească din țară, este prea bine cunoscută tuturor, așa încât foloasele mari aduse neamului românesc de către institutele bancare din Ardeal nu sunt contestate nici chiar de cei mai mari dușmani ai acestora.

Banca „Mureșiana“, ca și toate celelalte bănci românești din Ardeal, s'a ocupat în primul rând cu plasarea de împrumuturi mici țăranilor din jur și numai în o foarte mică măsură orășenilor, comercianților și meseriașilor. Plasamentul agricol oscilează în cursul anilor, între 90 și 97%, iar principalele ramuri de afaceri au fost la început, obligațiunile cu cavenți, împrumuturi cambiale, hipotecare și în anii din urmă și împrumuturi în cont curent.

Cercelând registrele băncii, vom afla că multe biserici și școli românești s'au edificat în ultimii 50 de ani cu banii împrumutați dela Banca „Mureșiana“ și că mulți intelectuali români și-au făcut studiile și și-au obținut diplomele cu ajutorul banilor împrumutați dela această bancă. Și între acești debitori nu vom afla numai pe cei din acest ținut, ci din întreg Ardealul, pe toți aceia cari și-au făcut cenzura de advocat la Curtea de Apel din Tg. Mureș și în parte studiile universitare la Cluj.

În ceea ce privește dobânzile percepute asupra creditelor acordate, acelea au fost totdeauna amăsurat împrejurărilor cât se poate de reduse, ba în anii de după Unire Banca „Mureșiana“ a fost cea mai ieftină pe piața Reghinului.

Vom aminti câteva cifre despre modul cum s'au dezvoltat plasamentele sub orice formă dela înființarea băncii și până acum :

In anul	1886/87	Floreni	47.718.69
„	„	„	192.912.80
„	„	1900	Coroane 539.121.39
„	„	1910	„ 1,691.190.14
„	„	1920	Lei 3,905.548.—
„	„	1930	„ 39,708.362.—

După acest an, plasamentul rămânând aproape același și intervenind legea conversiunii, care a fost aplicată și operată în registre în cursul anului trecut, cu data de 30 Iunie al anului curent plasamentele băncii se prezintă astfel :

Efecte de primit	Lei 11,137.030.—
Creanțe în conversiune	„ 8,031.600.—
Conturi curente debitoare	Lei 284.811.—

toate acestea cu valoarea redusă conform prevederilor menționatei legi.

Înainte de a încheia acest capitol credem de interesant a aminti unele date statistice cu privire la numărul debitorilor pe cari l-a avut și îi are banca

dela fondare și până azi. Ne-a fost ce-i drept greu să compunem aceste date statistice, cari nu sunt chiar exacte, dar se apropie de realitate :

Astfel au fost :

8.989	debitori cu obligațiuni cu cavenți ;
38.879	„ „ „ hipotecare ;
39.178	„ cambiali, parte cu giranți, parte cu acoperire hipotecară ;
367	debitori în cont curent.

87.413 Debitori, ce a avut banca dela înființare și până acuma.

Valoarea totală aproximativă a tuturor împrumuturilor acordate în cursul celor 50 ani de activitate este :

In Floreni valuta austr.	853.494.—
In Coroane valuta ung.	8.808.991.—
In Lei	679.064.818.—

Filiale și Participațiuni.

După unire banca „Mureșiana“, luând un început îmbucurător de dezvoltare, conducerea ei pentru a putea servi clientela sa cu cât mai mare ușurință a hotărât a-și mări cercul său de activitate, prin înființare de sucursale în diferite centre ale județului. Astfel a dat ființă primei sale sucursale în frunțașă comună Gurghiu, pentru deservirea regiunii compacte românești, ce o împrejmuește, care de altfel era o continuare a fostei bănci Riureana, fuzionată la începutul anului 1920.

Mai târziu, în anul 1926, deschide o sucursală în Teaca, un alt centru important, pentru a deservi clientela câmpiei aparținătoare județului Mureș, precum și a câtorva comune aparținătoare județelor învecinate.

Din cauza crizei, care după ventilarea problemei conversiunii datorilor, din cauza stagnării oricăror operațiuni bancare, și pentru a face cât mai importante economii, Banca Mureșiana s'a văzut silită a casa aceste sucursale și a le concentra la centrala din Reghin.

În anul 1930 la propunerea principalilor noștri creditori bancari, Banca Națională a României și Banca Românească, Banca Mureșiana a preluat prin fuziune activele și pasivele Băncii Comerciale și Industriale din Diciosânmărtin și astfel a pus bază unei sucursale în Diciosânmărtin, care este și acum în funcțiune.

Efecte publice și acțiuni.

O altă poziție însemnată a plasamentului băncii Mureșiana este cel al Efectelor Publice și al acțiunilor semnate la diverse bănci românești.

După unire, Cons. Dirigent făcând apel la Creditul Ardealului, Banca Mureșiana și-a făcut datoria pe deplin, semnând o importantă sumă la împrumutul unirei, iar pentru participarea cât mai în mare număr a românilor la această emisiune a făcut o extinsă propagandă, fiind singurul ghișeu de subscripție în acest ținut.

Portofoliul efectelor publice și al acțiunilor a fost evaluat aproape totdeauna la valoarea lui reală, iar în special cele cotate la bursă au fost înregistrate după cursul lor la încheierea bilanțului.

Câteva cifre asupra acestui portofoliu :

In anul 1906	Coroane	120.541.72
" " 1919	"	578.690.—
" " 1930	Lei	632.160.—, iar
sfârșitul anului 1934	"	563.160.— cu

Imobilele Băncii.

Un însemnat plasament al băncii Mureșiana a fost făcut în imobilele ce le-a cumpărat în ultimii 35 de ani.

Banca și-a început activitatea în actualul său local care atunci forma proprietatea fondatorului și primului ei director Patriciu Barbu, după moartea căruia a fost cumpărată această casă cu suma de Cor. 39.000, în luna 1905.

În anul 1913 la 6 Noembrie a cumpărat apoi casa din str. Principele Carol Nr. 8 pentru suma de Cor. 17.000, care este prelungirea primului imobil, astfel că proprietățile băncii se extind din Piață până în cele 2 străzi din dos.

Aceste case fiind mari și cu multe despărțăminte, Banca a avut un important câștig din închirierea lor.

Cele două imobile figurează astăzi în inventar cu suma de Lei 90.060.—, partea cea mai mare din reparațiile, adaptările și întregirile făcute în ultimii 30 de ani, acoperindu-se din cheltuielile obișnuite de administrație ale băncii.

Hotărându-se deschiderea unei sucursale în comuna Brad, s'a fost cumpărat un imobil, care s'a adaptat pentru un local de bancă și locuință conducătorului sucursalei. Neputându-se deschide sucursala din motivele arătate mai sus, acest imobil a fost închiriat, care urmează a fi vândut.

Banca a devenit apoi proprietara mai multor case prin fuziunea Băncii Comerciale și Industriale din Diciosânmărtin, cari au fost vândute.

Toate aceste imobile figurează azi în inventar cu suma de Lei 1.248.000.—, o valoare mai redusă față de prețul lor pe piață.

Dacă băncii „Mureșiana“, nu i s'a dat posibilitatea de a putea cumpăra pământ spre al parcele țărănilor români, în schimb în nenumerate cazuri a scăpat proprietățile românilor din acest ținut din ghiarele cămătarilor și a Băncilor maghiare din Budapesta, Cluj și Tg. Mureș. Numărul acestor moși țărănești rămase în patrimoniul național, sunt foarte multe și aproape nu este comună românească în acest ținut, unde să nu fi obvenit asemenea cazuri. Toate acestea au revenit treptat vechilor proprietari încă în era ungurească, iar câteva și sub imperiul român.

Nu mai puțin merit a avut banca „Mureșiana“ mai cu seamă în timpul până la izbucnirea războiului mondial, prin mijlocirea vânzării și cumpărării de mici proprietăți agricole printre țărăni români din jur, în care scop a creditat aproape 80% din plasamentele sale.

Beneficii și Dividende.

Iată un tablou al beneficiilor nete, raportate la capital și la valoarea totală a activelor respectivelor ani.

Primii 2 ani de funcț.	Fl. 5.178.—	la un cap.	20.000.—	active	60.357.—
1890	Fl. 5.350.10	benef. la cap.	40.000.—	active	87.784.28
1895	Fl. 8.443.09	benef. la cap.	60.000.—	active	196.563.43
1900	Cor. 17.220.62	benef. la cap.	170.000.—	active	552.287.40
1915	Cor. 26.127.64	benef. la cap.	240.000.—	active	2,360.311.51
1920	Lei 71.479.45	benef. la cap.	500.000.—	active	4,540.558.13
1930	Lei 1,421.267.—	benef. la cap.	5,000.000.—	activa	50,530.799.—

În anii dinainte de războiu, dividendul oscila între 6—10%, iar după unire între 9 și 20%, cel mai mare dividend distribuindu-se în anii 1925 până la 1927.

Fondul de pensuni.

La câțiva ani după fondarea băncii, în vederea asigurării existenței funcționarilor săi pentru bătrânețe și totodată pentru a-i cointeresa la o muncă cât mai strânsă pentru binele și propășirea întreprinderii, conducerea a pus bază unui fond de pensuni, provăzându-l cu un regulament aparte. Din beneficiile anuale s'a alocat anumite cvote pentru augmentarea lui, iar funcționarii îl alimentau cu taxe modeste în fiecare lună. Fondul de pensuni a luat ființă în anul 1896 cu modesta sumă de Fl. 306.47, care la anul 1900 îl aflăm deja cu Cor. 3.509.—, iar de aci încolo an de an se mărește cu sume cari variază între 3.000 și 10.000 cor. anual, ajungând în anul 1919, la Cor. 79.750.—. După unire este alimentat cu cote tot mai importante, așa încât în anul înainte de producerea crizei generale, Fondul de pensuni se prezintă cu suma de Lei 630.000.—, iar după aplicarea cotei nemiloasă a legii conversiunii, astăzi acest fond este redus la suma de Lei 242.000.—

Activitatea națională și culturală.

În cadrul acestui capitol precizăm, că băncile românești din Ardeal, se pot mândri în fața țării întregi și în fața celorlalte minorități conlocuitoare, căci în general vorbind cota cea mai mare dată pentru scopuri naționale, culturale și de binefacere, este cea a băncilor românești.

În privința aceasta banca „Mureșiana“, calculând ca proporție, se poate pune pe drept cuvânt, alături de oricare din cele peste 100 de bănci românești, înființate în Ardeal înainte de războiul mondial, iar după unire, continuând opera aceasta națională și românească în aceiași măsură, ajutând unde numai s'a cerut.

Cum a înțeles Banca „Mureșiana“ să-și îndeplinească această operă, să mărturisească bisericile și școlile din Reghin și jur, să mărturisească Astra Culturală din Sibiu și despărțământul ei din Reghin, România Jună din Viena, Societatea Petru Maior din

Budapesta, Masa studenților din Blaj, Sibiu și Brașov, să mărturisească acei mulți intelectuali români astăzi cu situații înalte în statul român și în fine acei mulți țărani români, ajunși nenorociți pe urma incendiilor, grindinei și atât de deselor revărsări de apă de pe valea Mureșului și Gurghiului.

De altfel cifrele sunt destul de grăitoare ca să facă dovada afirmațiilor de mai sus. Cota statutară și supracota pentru scopuri filantropice din beneficiile anuale se prezintă astfel:

In Floreni	6.402.12
In Coroane aur	68.875.31
In Lei	521.537.97

iar ajutoarele date din conturile de rezultate în cursul anilor se urcă la aproape aceiași sumă ca și cotele din beneficiile nete anuale, așa încât valoarea totală a ajutoarelor date sub diferite forme până în anul 1932 fac total Lei 1,421.679.—

Conducerea și personalul băncii.

Dacă Mureșiana a făcut progrese atât de frumoase și s'a consolidat atât de bine, până în anul înainte de intrarea în perioada legilor excepționale ale conversiunii, fără doar și poate este a se mulțumi conducerii destoinice și pricepute, compusă totdeauna din persoanele cele mai cu autoritate și cu prestigiu moral din Reghin și jur.

În primul rând trebuie să amintim pe fondatorul băncii Mureșiana, regretatul avocat și mare naționalist român, Patriciu Barbu, despre care bătrânii amintesc și azi ce putere de muncă a fost, ce prestigiu a avut nu numai în aceste ținuturi, ci în întreg Ardealul, ce a făcut pentru apărarea ideii naționale în vremea procesului cu răsunet mondial al Memorandului, când a trebuit să sufere întemnițare, iar pentru cei din ținutul nostru, ce apărător al intereselor românești și ce distinsă și pricepută personalitate de conducere a fost.

Din conducerea băncii au făcut parte unii dintre cei mai distinși bărbați ai neamului nostru.

Astfel: Dr. Absolon Todea, avocat în Reghin, Eugen Crișanu, mare proprietar în Reghin, Ioan Siandor, mare proprietar în Petriș și Alexandru Tărnăvean, fost protopop unit în Pogăciaua, iar ca censori pe Iosif Finciu, notar în Deda Petru Ciobotar, preot în Reghin-sa, singurul supraviețuitor dintre fondatorii băncii. Baziliu Mera, notar și proprietar în Habic, iar ca supleanți Baziliu Pop Hârșanu, avocat în Sibiu și Gh. Maior, învățător în Reghin.

Șirul foștilor membrii în Consiliul de Administrație îl continuăm, amintind în mod cronologic cum au intrat în urma alegerilor: Marcu Cetățean, Petru Ciobotar, care și azi face parte din Consiliu, Galacteon Sabău, fost asesor consistorial, Sibiu, Dr. Ioan Popescu fost jurisconsultul băncii, Iosif Popescu, care după moartea primului director i-a luat locul, Petru Uilăca, fost protopop unit al Reghinului, Dr. Alexandru Ceușianu, medic, Leon Popescu, preot în Deda, Iosif Popescu, preot în Dumbrava, Mihail Grecu, mai târziu devenit casier al băncii, P. S. S. Nicolae Ivan, azi episcop al Clujului, P. S. S. Nichita Duma, azi episcop al Argeșului și Ioan Duma, preot în Săcel.

Un merit deosebit la avut în special dl Octavian Fulea, director al sucursalei Băncii Românești, care în calitatea sa de membru în Consiliul de administrație reprezentând interesele Băncii Românești din București, a fost tot timpul cât a avut această calitate, cel mai bun îndrumător și sfătuitor al Consiliului. Ne fimem de o plăcută datorie ca și de astădată să-i aducem cele mai sincere mulțumiri pentru serviciile ce ni le-a făcut.

Devotamentul și zelul depus de funcționarii institutului, trebuie deasemenea relevat. Și aci, în primul rând se cuvine să amintim personalitatea fostului director executiv Iosif Popescu, care a condus această instituție cu pricepere, începând dela moartea primului director și până în anul 1920.

Se cuvine apoi să amintim și memoria fostului contabil și secretar al băncii Sever Barbu, care timp de 35 ani a servit banca cu devotament și cu pricepere și în fine pe decedații Marc Cetățean și Mihail Grecu, foști casieri ai băncii, primul sub directoratul lui Patriciu Barbu, iar al doilea câțiva ani înainte de războiu și în timpul războiului mondial.

Personalul de astăzi al băncii este redus potrivit vremurilor ce le trăim. Sunt total 5 funcționari definitivi și 2 persoane de serviciu.

Concluziuni.

Crearea Băncii „Mureșiana“ acum 50 ani a fost o necesitate pentru românii din acest ținut, despre ceea ce fondatorii și-au dat prea bine seamă, grupând în jurul lor toată suflarea românească înțelegătoare a rolului deosebit ce-l are o instituție bancară românească în acest ținut.

Banca „Mureșiana“ a contribuit în cei 50 ani de existență în mare parte la îmbunătățirea și ridicarea stării materiale sub diferite forme a țărânilor române din acest ținut, ajutându-o prin importantele credite ce i le-a pus la dispoziție, din bani numai românești, fără a avea nici cel mai mic ajutor străin.

Prin intermediul Băncii Mureșiana numeroși gospodari români și chiar intelectuali au scăpat de furia acelor, cari le vânau tot bunul lor rămas dela moși strămoși, precum și acele bunuri pe cari au putut să le acapareze prin munca lor cinstită și grea. Din banii Murășenii sute de țărani români și-au putut crește copii la școli înalte și sute de tineri români și-au câștigat diplomele lor cu ajutorul banilor împrumutați dela această bancă.

Prin propaganda făcută în era maghiară de către conducătorii și oamenii de încredere ai băncii Mureșiana, s'a dezvoltat simțul de cruțare și economie, canalizând micile economii la această bancă, punându-le la dispoziția economiei naționale române.

Banca Mureșiana a fost păstrătoarea al aproape tuturor averilor bănești ale bisericilor, școlilor și instituțiilor culturale din Reghin și jur, pe cari le-a servit cu cea mai mare promptitudine, chiar și între împrejurări grele de criză generală.

Prin nenumăratele ajutoare date de Banca „Mureșiana”, multe biserici și școli românești și-au putut acoperi lipsurile momentane, iar altele în parte să fie edificate și chiar susținute din ajutoarele ei.

Iar multe instituții culturale precum și persoane singuratice, cari s'au înfructat din aceste ajutoare, vor fi totdeauna mulțumitoare față de această bancă, care aproape nici când nu a refuzat să-și dea obolul când i s'a cerut.

Nu mai puțin merit are Banca Mureșiana și în ajutorarea acțiunii desfășurate în vederea evenimentelor din preajma unirii Ardealului cu țara mamă, precum în ajutorarea gărzilor naționale din Reghin și jur, până la preluarea acestor ținuturi de către administrația țării românești.

Astăzi însă nu se poate gândi la viitor fără a avea sprijinul acelor, cari împreună cu celelalte bănci românești din Ardeal, le-a adus în situația de a vegeta.

Menirea Băncii Mureșiana nu este încă terminată, trecutul ei o întărește în credința că înaintea ei stau probleme de ordin național, cari își așteaptă rezolvarea cât mai în grabă, căci azi sub stăpânirea românească

elementul românesc trebuie ajutat pentru a se putea afirma pe teren economic și financiar.

Jerifa adusă de acționari, depunători și creditorii bancari merită un cuvânt de recunoștință, căci fără spiritul larg și înțelegător al acestora nu s'ar fi putut realiza prima piatră din temelie nouă a băncii, și anume înțelegerea amiabilă desăvârșită la data de 1 Iulie 1935 cu un procent de 80%, aderenți, una din cele mai ridicate cote de aderare a tuturor băncilor aflătoare în asanare.

Pietrele de hotar ale viitorului le vedem în fața noastră. Va trebui să ne adaptăm noilor norme a legii bancare, va trebui să introducem un nou sistem pentru circulația creditului și în special să interesăm și alte ramuri de producție la institutul nostru, ca astfel să asigurăm condițiuni cât mai avantajoase situației în care ne aflăm.

Nu ne îndoim de bunăvoința oamenilor cu răspundere în acest ținut și avem tăria de convingere, că odată normalizată viața economică, banca Mureșiana își va recupa cu demnitate locul de conducere în viața economică a acestui ținut spre binele și înaintarea poporului nostru.

„INDUSTRIA AURULUI” S. A. ABRUD.

Convocare.

Domnii acționari ai soc. an. „INDUSTRIA AURULUI” în Abrud se convoacă prin aceasta la

a XI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în ziua de 21 Noembrie 1935, la orele 15, iar în caz de neconstituire în ziua de 29 Noembrie 1935, la orele 15 la sediul societății cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale;
2. Raportul Consiliului de administrație și a Comitetului de censori, bilanțul anului de gestiune 1933 și 1934 și hotărâre cu privire la profitul arătat în ele;
3. A decide asupra întregirii celor 12 locuri vacante din Consiliul de administrație;
4. A alege în Comitetul de censori pentru întregire 3 membri;
5. Fixarea jetoanelor și diurnelor;
6. Eventuale propuneri făcute în cadrul statutelor.

A b r u d, la 10 Octomvrie 1935.

Consiliul de administrație.

Notă. Acțiunile se vor depune în sensul articolului 12 al statutelor la cassa noastră și la toate băncile membre ale „Solidarității”.

Bilanțul pe contra pagină.

„INDUSTRIA AURULUI“ S. A. ABRUD.

Activa.		Bilanț general încheiat la 31 Decembrie 1933.		Pasiva.	
		Lei	b.		
Casa		399.230	—	Capital	10.000.000
A acționari		212.350	—	Spese de fondare	4.877
Teritorii miniere	5.900.000			Rescumpărări de părți	73.780
	amortizat 250.000	5.650.000	—	Escompt	3.072.258
Clădiri		1.700.000	—	Cont curent	1.755.696
Imobile		700.000	—	Profit net	3.180
Mobilier	52.000				
	amortizat 5.200	46.800	—		
Linia industrială		410.000	—		
Galerii și puțuri		1.050.000	—		
Mașini	2.780.000				
	amortizat 160.000	2.620.000	—		
Unelte și utensilii		160.000	—		
Instalația electrică		1.480.000	—		
Diverși debitori		267.020	—		
Depuneri proprii		204.383	—		
		14.909.791	—		

Debit.		Contul Profit și Pierdere.		Credit.	
		Lei	b.		
Interese de escompt		471.258	—	Aur	5.415.232
Plata muncitorilor		2.343.009	—		
Materiale		1.677.095	—		
Spese generale		189.551	—		
Salarii		228.000	—		
Impozite		107.847	—		
Jetoane, diurne		51.894	—		
Amortizări		343.398	—		
Profit net		3.180	—		
		5.415.232	—		

A b r u d, la 31 Decembrie 1933.

ss. Dr. Candiu David, dir. adm.

ss. Ionel David, casier.

Pentru contabilitate: ss. Bazil Roman.

ss. Dr. Alexandru Borza, președinte.

ss. Dr. I. Pop.

ss. Veturia Dr. Pop.

ss. Dr. Victor Stanciu.

ss. Dr. Gheorghe David iun.

ss. Dr. George David.

ss. Dr. Zosim Chitrop.

ss. Ing. Damian David.

S'au controlat conturile de față și s'au aflat în deplină consonanță cu registrele purtate în regulă.

A b r u d, la 21 August 1934.

ss. Eugen Tilea.

ss. I. Fodorean.

ss. Damian Pop.

ss. Dr. Brutus Macaveiu.

ss. Ing. Lucian Borza.

ss. Emil A. Chiffa, expert cont.

Activ.		Bilanț general încheiat la 31 Decembrie 1934.		Pasiv.	
		Lei	b.		
Casa		226.979	—	Capital	10.000.000
A acționari		212.350	—	Spese de fondare	4.877
Teritorii miniere	5.650.000			Răscumpărări de părți	73.780
	amortizat 200.000	5.450.000	—	Escompt	2.827.258
Clădiri		1.700.000	—	Conturi curente	1.541.555
Imobile		700.000	—	Profit net	3.007
Mobilier		46.800	—		
Linia industrială		410.000	—		
Galerii și puțuri		1.050.000	—		
Mașini		2.620.000	—		
Unelte și utensilii		160.000	—		
Instalația electrică	1.480.000				
	amortizat 100.000	1.380.000	—		
Diverși debitori		267.020	—		
Depuneri proprii		227.328	—		
		14.450.477	—		

Debit.		Contul Profit și Pierdere.		Credit.	
		Lei	b.		
Interese de cont curent		100.859	—	Aur	5.124.489
Plata muncitorilor		2.420.000	—	Interese dela depuneri proprii	7.945
Materiale		1.778.740	—		
Spese generale		272.100	—		
Salarii		198.000	—		
Impozite		62.908	—		
Amortizări		299.827	—		
		5.132.434	—		

A b r u d, la 31 Decembrie 1934.

ss. Dr. Candiu David, dir. adm.

ss. Ionel David, casier.

Pentru contabilitate: ss. Elena Balta.

ss. Dr. Alexandru Borza, președinte.

ss. Dr. I. Pop.

ss. Veturia Dr. Pop.

ss. Dr. Victor Stanciu.

ss. Ing. Damian David.

ss. Dr. Gheorghe David iun.

ss. Dr. George David.

ss. Dr. Zosim Chitrop.

S'au controlat conturile de față și s'au aflat în deplină consonanță cu registrele purtate în regulă.

A b r u d, la 10 Octombrie 1935.

ss. Eugen Tilea.

ss. I. Fodorean.

ss. Damian Pop.

ss. Dr. Brutus Macaveiu.

ss. Ing. Lucian Borza.

ss. Emil A. Chiffa, expert cont.